

พระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

พระระพิน พุทธิสาโร
พระมหามนัส กิตติสาโร

ผู้ตรวจ

อาจารย์ประชุม สุขสำราญ
อาจารย์ศรัณยภูมิ ผู้ฟัง
อาจารย์บุญเรือง จันทวิมล

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งมีเนื้อหาครบถ้วนตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนา และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยมีการนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน และใช้ภาพประกอบที่สวยงาม เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดและเกิดความสนใจศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข

ในหนังสือเรียนมีองค์ประกอบ ดังนี้ ผังสาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประกายความคิด เนื้อหาและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง QR CODE เกี่ยวกับเนื้อหา เพิ่มเติมเสริมความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผังสรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้ และโครงงานสู่นวัตกรรม

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

พิมพ์ครั้งที่ ๑
จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม
ISBN : 978-616-05-5074-6

สงวนลิขสิทธิ์
บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
พ.ศ. ๒๕๖๗
website : www.iadth.com
สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
๑๒๕๖/๙ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๑-๘๘๙๙
แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖

สารบัญ

หน้า

ผังสาระการเรียนรู้

๕

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

พุทธประวัติ

๖

หน่วยการเรียนรู้ที่

๒

พุทธสาวก ชาดก และพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง

๑๖

หน่วยการเรียนรู้ที่

๓

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

๓๒

หน่วยการเรียนรู้ที่

๔

หน้าที่ชาวพุทธ

๔๖

หน่วยการเรียนรู้ที่

๕

การบริหารจิตและเจริญปัญญา

๕๗

หน่วยการเรียนรู้ที่

๖

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๖๙

โครงการสัปดาห์วัฒนธรรม

๗๙

บรรณานุกรม

๘๐

สาระที่ ๑ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

ผังสาระการเรียนรู้

ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

ส ๑.๑

ตัวชี้วัด
ระหว่างทาง

บอกพุทธประวัติหรือประวัติของศาสนา
ที่ตนนับถือโดยสังเขป

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

พุทธประวัติ

ตัวชี้วัด
ระหว่างทาง

ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิต
และข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า
และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

พุทธสาวก ชาดก และพุทธศาสนิกชน
ตัวอย่าง

ตัวชี้วัด
ปลายทาง

บอกความหมาย ความสำคัญ และเคารพพระรัตนตรัย
ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา
หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด
ระหว่างทาง

เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐาน
ของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิต
ตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

การบริหารจิตและเจริญปัญญา

ส ๑.๒

ตัวชี้วัด
ระหว่างทาง

บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัด หรือศาสนสถานของศาสนา
ที่ตนนับถือ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

หน้าที่ชาวพุทธ

ตัวชี้วัด
ระหว่างทาง

แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็น
ศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

หน้าที่ชาวพุทธ

ตัวชี้วัด
ปลายทาง

ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญ
ทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

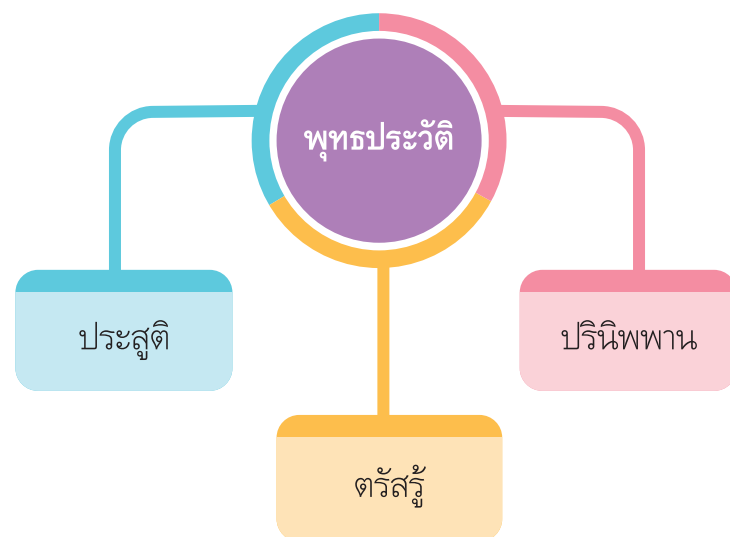

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

พุทธประวัติ

ผังสาระการเรียนรู้

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- บอกพุทธประวัติหรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือโดยสังเขป (ส ๑.๑ ป.๑/๑)

สาระสำคัญ

- พุทธประวัติเป็นประวัติของพระพุทธเจ้า ตั้งแต่ประสูติจนถึงปรินิพพาน การศึกษาเกี่ยวกับพุทธประวัติทำให้ทราบถึงต้นกำเนิดและความเป็นมาของพระพุทธศาสนา

เด็ก ๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้างครับ

QR CODE

เรื่อง พุทธประวัติ

พุทธประวัติ คือ ประวัติของพระพุทธเจ้า นับตั้งแต่ประสูติจนกระทั่งปรินิพพาน การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามากขึ้น

๑. ประสูติ

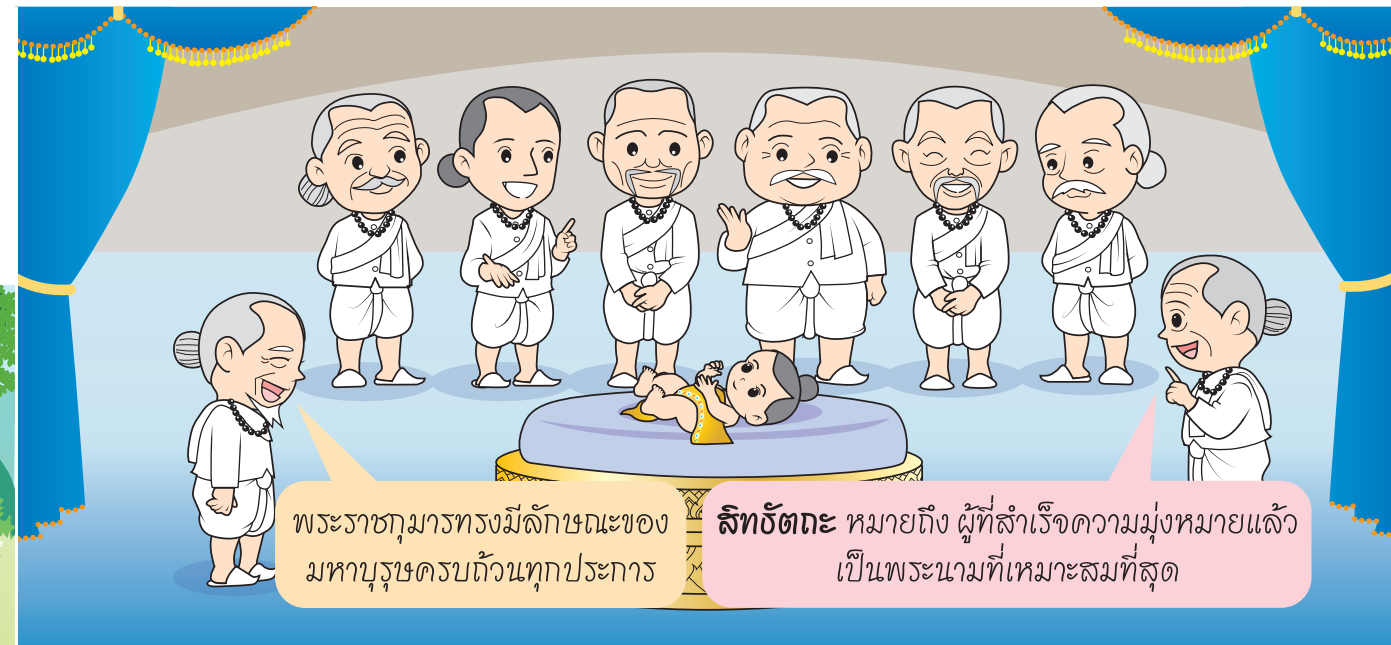
ณ กรุงกบิลพัสดุ์ (กะ-บิน-ละ-พั๊ด) มีพระราชาพระนามว่า พระเจ้าสุทโธทนะ และพระราชินีพระนามว่า พระนางสิริมหามายา เมื่อพระนางสิริมหามายาทรงพระครรภ์ และใกล้ประสูติได้เสด็จกลับ กรุงเทวทหะเพื่อให้กำเนิดพระราชโอรสตามธรรมเนียมประเพณี

ขณะที่ทรงประทับใต้ต้นสาละก็ทรงประสูติพระครรภ์ และให้กำเนิดพระราชโอรส ซึ่งตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

หลังประสูติ ๕ วัน พระเจ้าสุทโธทนะทรงจัดพิธีชานพระนาม และทำนายพระลักษณะของพระราชกุมาร

หลังประสูติได้ ๗ วัน พระนางสิริมหามายาก็สวรรคต (สะ-หฺวัน-คต หมายถึง ตาย) พระนางมหาปชาบดีโคตมีผู้เป็นน้ำจิงได้ดูแล เจ้าชายสิปปโตมา

ฮือ ฮือ น้องจะดูแลเจ้าชายเป็นอย่างดี ท่านพี่ไม่ต้องเป็นห่วงนะเพคะ

เมื่อเจริญวัยได้ศึกษาเล่าเรียนจนแตกฉาน มีความเชี่ยวชาญ
ในศาสตร์ต่าง ๆ และเมื่อพระชนมายุ ๑๖ พรรษาได้อภิเษกสมรส
(อะ-พิ-เสก-สม-รด หมายถึง แต่งงาน) กับพระนางยโสธราหรือพิมพา

เจ้าชายสิทธัตถะตัดสินพระทัยเสด็จออกผนวช (พะ-หฺนวด) ในคืน
ที่พระโอรสประสูติ ขณะที่พระชนมายุ ๒๙ พรรษา หลังทรงผนวช
ทรงแสวงหาหนทางพ้นทุกข์โดยการทรมานร่างกายจนซูบผอม
แต่ยังไม่พบทางแห่งความพ้นทุกข์

บัดนี้พระนางยโสธราให้กำเนิดพระโอรสแล้ว

แม้เราจะบำเพ็ญทุกรกิริยาแล้ว แต่ก็ยังไม่ใช่
ทางแห่งการพ้นทุกข์ เราจะเปลี่ยนมาเป็น
บำเพ็ญเพียรทางจิต โดยทำสมาธิแทน

๒. ตรัสรู้

เมื่อพระชนมายุครบ ๓๕ พรรษา ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖
พระองค์ทรงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า และเสด็จไปที่อิสิปตน-
มฤคทายวัน (อิ-ลิ-ปะ-ตะ-นะ-มะ-ริก-คะ-ทา-ยะ-วัน) เพื่อ
แสดงธรรมครั้งแรกโปรดปัญจวัคคีย์ (ปัน-จะ-วก-คีย์)

วันหนึ่งขณะที่เสด็จ
ออกไปนอกเมือง
ได้ทอดพระเนตร
เห็นเทวทูต ๔ คือ
คนแก่ คนเจ็บ
คนตาย และสมณะ
(สะ-มะ-นะ)

บัดนี้เราตรัสรู้วิธีสัง ๔ แล้ว

ข้าพระพุทธเจ้าได้ดวงตาเห็นธรรมแล้ว
ขอประทานอุปสมบทเป็นพุทธสาวกด้วยเถิด

๓. ปรีนิพพาน

พระพุทธเจ้าเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นเวลา ๔๕ ปี และเสด็จดับขันธปรินิพพาน (ตาย) เมื่อพระชนมายุ ๘๐ พรรษา ที่ใต้ต้นสาละ ณ เมืองกุสินารา ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

เพิ่มเติมเสริมความรู้

ในวันที่เจ้าชายสิทธัตถะประสูตินั้นได้มีมนุษย์ ลัทธว์ และสิ่งซึ่งเป็นสหชาติมงคลบังเกิดขึ้นมา ๗ อย่าง คือ พระนางพิมพา พระอานนท์ นายจันนะ อำมาตย์กาฬุทายี ม้ากัณฐกะ ต้นพระศรีมหาโพธิ์ และชุมทรัพย์ทั้งสี่

ม้ากัณฐกะเป็นม้าที่พิเศษกว่าม้าทั่วไป คือ มีลำตัวสีขาวผ่อง มีศิระด้ามเหมือนงา และมีพลังมาก เจ้าชายสิทธัตถะทรงขี่ม้ากัณฐกะเพื่อเสด็จออกผนวชโดยมีนายจันนะติดตามไปด้วย เมื่อถึงแม่น้ำอโนมา ทรงรับสั่งให้นายจันนะกลับเมืองไปพร้อมม้ากัณฐกะ ทั้งนายจันนะและม้ากัณฐกะต่างเศร้าเสียใจ มีน้ำตาไหลอาบแก้ม หลังจากเดินลับพระเนตรไปแล้ว ม้ากัณฐกะก็ถึงแก่ความตาย

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

G

ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (Gathering)

๑. นักเรียนร่วมกันสังเกตภาพพระพุทธเจ้า แล้วตอบคำถามว่าแต่ละภาพเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใด

P

ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing)

๒. นักเรียนสรุปพุทธประวัติเป็นแผนภาพความคิดรูปแบบต่างๆ เช่น แผนภาพเส้นเวลา ดังตัวอย่าง

๓. นักเรียนบอกประโยชน์ของการศึกษาเกี่ยวกับพุทธประวัติ

A1

ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge)

๔. นักเรียนแบ่งกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพุทธประวัติตอนที่สนใจมา ๑ ตอน บันทึกผลลงในแบบบันทึก และตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

๕. นักเรียนร่วมกันสรุปความคิดรวบยอดหรือข้อคิดที่ได้เกี่ยวกับพุทธประวัติ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน

A2 ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill)

๖. นักเรียนวาดภาพพุทธประวัติตอนที่สนใจ แล้วนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

S ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

๗. นักเรียนร่วมกันเสนอแนวทางการนำความรู้หรือข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ปจณา...วิสัยนา

จากการศึกษาพุทธประวัติ นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

ฝั่ง สรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

ประสูติ

พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาของพระพุทธศาสนา มีพระนามเดิมว่า **เจ้าชายสิทธัตถะ** ประสูติเมื่อวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ และพระนางสิริมหามายา เมื่อเจริญวัย ได้อภิเษกสมรสกับพระนางยโสธรา และมีพระโอรสพระนามว่า **ราहुล**

ตรัสรู้

เจ้าชายสิทธัตถะตัดสินใจสละพระทัยเสด็จออกผนวช และใช้วิธีบำเพ็ญเพียรทางจิต จนตรัสรู้ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

พุทธประวัติ

ปรินิพพาน

พระพุทธเจ้าทรงเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นเวลา ๔๕ ปี และเสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อพระชนมายุ ๘๐ พรรษา ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖